

mu in dela zmožnemu sužnju je 12.000 zlatih frankov, za starejše 2500—5000 zlatih frankov. Prodajajo tudi ženske sužnje. Mlada zamorka pride na sejem v Djidda na 15—20 tisoč zlatih frankov. Proti suženjstvu v današnjih časih bi se moral dvigniti celi kulturni svet.

Ura na vohanje. Danes ljudje ne znajo ceniti, kolika dobrota so užigalice, s katerimi lahko takoj napravijo ogenj in luč. Kako nekaj mučnega je bilo kresanje, ki še ni tako staro. Ko so prišle v promet prve užigalice, so ljudje najbolj hvaležno pozdravili to iznajdbo. Da bi bil kdo pred užigalicami v noči pogledal na uro, niti misliti ni bilo. V srednjem veku je živel v mestu Nürnberg v Nemčiji bogatin, ki ni mogel spati cele noči. Ker je bil le radoveden, koliko je bila ura v noči, si je pomagal na ta način: Dal je napraviti veliko uro, ki je bila kakor miza z mogočnimi kazalci. Pri vsaki uri je bila udrtina, ki je bila napolnjena s tekočino. V celem je bilo 12 odprtih in te so bile polne raznih tekočin kokor: amonijaka, mošusa, raznih dišečih olj itd. Ako je Nürnbergčan v noči hotel znati za čas, je najprej otipal kazalec in nato segel v udrtino pod kazalcem, povohal tekočino in znal za uro. Seve je moral imeti dober nos in je rabil veliko vaje, da je znal za vsako tekočino. Na ta način je določeval le ure, ne pa četrtink ali minut. Iz Nürnberga se je razširila zamotano zgrajena ura med bogatejše kroge cele Evrope. Danes vidimo ure na vohanje le še po muzejih.

Oprema raziskovalcev južnega tečaja. Večkrat smo že opisovali ameriško ekspedicijo, ki raziskuje pod vodstvom kapitana Byrda že mesece neizmerne pokrajine ob neraziskanem južnem tečaju. Južni tečaj je trdo ozemlje. Amerikancem gre predvsem zato, da bi odkrili razne dobičkonosne rudnike in petrolejske vrelce. Byrd je že poslal ameriški vladi v Washington natančna poročila in karte o dosedanjih raziskovanjih. Da bo rodila tokratna ameriška ekspedicija gotove uspehe, je razvidno že iz njene dobro preračunane opreme. Raziskovalcem sta na razpolago v morju ob južnem tečaju zasidrana parnika: »Eleanor Bolling« in »City of Newyork«. Ekspedicija šteje 60 mož, ki so preskrbljeni z vsem potrebnim za 2 leti. Raziskovalci imajo seboj 3 gramofone, 1 glasovir, 500 tisoč cigaret, 1 tono tobaka, aparat za ogrevanje z višinskim solncem in seve več radijo postaj, s katerimi so v stalni zvezi z Newyorkom. Kako brezhibno delujejo Byrdove radijo postaje, je dokaz, da so igrali te dni kapitanovi šahisti s šahisti v Ameriki in dobili igro. Ekspedicija je v posesti 3 motornega letala, katerega lahko prepeljejo na razna mesta s traktorji. Živila tudi prevažajo s traktorji. Ekspedicija je sedaj v objemu polarne noči, a je tudi za ta čas vedne teme preskrbljena z lučjo in zabavo. Byrdovi agenti so potovali mesece po raznih severnih mestih, kjer so nakupili za raziskovalce opremo, ki je že bila preizkušena v krajih ob severnem tečaju.

Razkrinkana goljufica s porokami in zarokami. V mestu Brüssel v Belgiji se

vrši sedaj obravnava, ki vzbuja pozornost celega sveta. Roka pravice je prignala na odgovor komaj 30 letno Adrienne Guyot, ki je bila tekem 14 let 50 krat poročena in 652 krat zaročena. Imenovana je hčerka trgovca v belgijskem mestu Bergen. Že kot otrok je vzbujała radi izredne lepote občo pozornost. Izkazala se je že v zgodnji mladosti kot zapravljivka in lenkoživka. Ker je oče radi razslapnosti deklinel obožal, je lepota pobegnula od doma in se začela klatiti po vele mestih Evrope. Radi lepote so drli za njo le bogataši, katere je znala na tako pretkan način voditi za nos, da je sklenila 50 zakonov in 652 zarok. Zakonskim možem in zaročencem je znala zvažiti denar in nato je izginila brez sledu kam drugam. Zgodilo se je celo, da je bila naenkrat poročena z dvema bratoma. Do razkrinkanja goljufice je došlo čisto slučajno. V mestu Brüssel je stala Adrienne te dni pred oltarjem in se pustila poročiti. Obred poroke si je prišel pogledat lepo oblečeni gospod, ki je spoznal v nevesti svojo nekdanjo ženo. Javil je zadevo policiji, ki je vtaknila komaj poročeno pod ključ in jo razgallila v neverjetno prebrisano goljufico. Obravnava bo trajala presneto dolgo, če bodo zaslišali 50 mož in 652 ogoljufanih zaročencev.

Učenjak iz Moskve posvečen za katoliškega duhovnika. Dne 28. julija je bil na Dunaju posvečen v duhovnika svetovno znani učenjak iz Moskve vseučilišni profesor dr. Dimitrij Artemieff. Rojen je bil v Nišnjem Nowgorod l. 1882. Poučeval je pred vojno na visoki šoli v Varšavi mineralogijo. Boljševiki so mu poverili leta 1918 nalogo ustanovitve tehnične visoke šole v Moskvi. Pri sovjetih je prišel v nemilost, je moral bežati iz domovine v Stockholm in od tamkaj v Berlin. Dne 24. maja 1924 je prestopil v katoliško Cerkev in začel študirati bogoslovje v Innsbrucku. Od leta 1926 nadaljuje bogoslovne študije na Dunaju, kjer je prejel omenjenega dne mašniško posvečenje.

Nekaj za naše matere. Svetovno priznani zdravnik za otroke dr. Spitz je priobčil te dni materam ta-le nauk: Najboljše je, ako pustijo matere majhne otročičke ležati na trebuhu. Otrok,

ležeč na trebuhu, bo skušal dvigniti glavo v vodoravno lego, kar prepreči skriviljenje hrbtenice. Taka lega pospešuje pri otroku prve poskuse pri hoji. Zdravo in pravilno zrašččen otrok mora začetkom lezti, predno se loti ravne hoje. Mati, ki postavi otroka prezgodaj na noge, greši nad njegovimi ravnimi udi. Zakriviljene in takozvane »plate« noge so posledica prezgodnje hoje. Otrok, ki je prepuščen sam sebi, se bo skušal najprej premikati s pomočjo komolcev in kolen, pozneje z dlanmi in se ne bo zravnal poprej, dokler se ne bo čutil dovolj krepkega. Potem bo tvegall sam prvi korak popolnoma ravno. Ako otrok enkrat shodi, naj teka bos. Če mu pozneje obuješ čevljičke, naj bodo podplati iz mehkejše snovi, da dobi otrok s pravo lego prstov na nogi pravo nožno obliko. Otrok hodi drugače nego odrasel človek in ker se to dejstvo ne upošteva, so »plate« noge tako pogoste. Neumnost je polno otroško nožico že imenovani »plat«. Izdolbina na podplatu noge pri otroku je izpolnjena z maščobo!

Nova pota zdravljenja jetike. Priznani zdravniki v Švici, na Francoskem in na Čehoslovaškem so začeli jetiko uspešno preganjati z novim zdravilnim sredstvom, ki se imenuje »radiomine«. Sredstvo je iznašel francoski kemik dr. Poulain de Marceval in je sestavina iz bakra ter žvepla. Na raznih švicarskih zdraviliščih za jetične so začeli uporabljati to sredstvo z ubrizgavanjem ali v pilulah. Uspehi so se pokazali tekom par tednov in pri zdravljenju 6 mesecev do enega leta je bila popolnoma ozdravljena tuberkuloza najtežje stopnje. Po uporabi radiomine popusti jetičnika vročica, tuberkelni v izpljunkih nehajo, kašelj in hropenje v pljučih izostaneta, začne se apetit, bolnik dobi va na teži, splošno boljšanje se takoj pozna. Poskusi z radiomine sredstvom v Švici so stari 2 leti, v Franciji že 5 let. Doslej se še ni zgodilo, da bi bilo zdravljenje vseh stopenj jetike z radiomine odreklo. Več klinik na Čehoslovaškem poskuša to novo sredstvo in istotako delajo poskuse že tudi razni dunajski zdravniki.

Gespa, ali veste zakaj morate prati le z milom? Odgovor dobite v današnjem oglasu »Gazela«.

Vrednost raznih kovin.

V kulturnih stoletjih pred Kristusom nikakor nista bili najbolj dragoceni kovini zlato in srebro, ampak — železo in jeklo. Pridelava železa in posebnost še jekla, je bila v starogrških in rimskih časih tako težavna in draga, da je spadalo železo med dragocene kovine. Po par kil železa ali jekla so si pošiljali kot darove stari cesarji ter kralji, navadnemu človeku je bila ta kovina nedostopna. Aleksander Veliki (356 pred Kristusom) je prodal na svojem vojnem pohodu po Aziji do Indije. Kaka posebnost in znamenitost je bila za tega mogočnjaka in osvojevalca, ke mu je pred vstopom v Indijo podaril kralj Poros 30 funtov jekla.

Tedaj so poznali baker in cin in iz zmesi obeh so izdelovali bron, ki je bil

v rabi kakor danes železo.

Še-le v srednjem veku je postala pridelava železa večja, lažja in je padla kovina med navadne in človeku neobhodno potrebne.

Še ni tako dolgo, odkar poznamo aluminij, ki je danes v splošni rabi po cellem svetu. Leta 1850 je stal 1 kg aluminija 84 tisoč Din. Tedaj je bil aluminij dvakrat tako drag kakor zlato. Po letih je padel aluminij v ceni na 4.200 Din 1 kg. Ko so začeli za pridelavo aluminija uporabljati električno silo, je padla cena krog l. 1890 na 14 tisoč Din 1 kg, danes stane 28 Din 1 kg. Zelo so se motili, ko so skraja bili prepričani, da bo lahki aluminij izpodrinil težko železo.

Soroden glede kakovosti in lahkote

z aluminijem je beryllium. To kovino je našel pred 100 leti nemški kemik Wöhler. Še po svetovni vojni je stal 1 kg berylliuma 700 tisoč Din. Pred 6 leti je 11.200 Din in danes le še 1.120 Din 1 kg.

Kovina chrom 1 kg l. 1874 25.200 Din, danes samo še 112 Din.

Zlato je bilo v vseh časih, kar ga pona človeštvo, v ceni enako in kot plačilno sredstvo najbolj čislano in upoštevano.

Vrednost srebra se je tekom stoletij spreminjala neprestano.

Mnogo dražji od zlata je platin in stane danes 1 kg platina od 12.600 Din do 28 tisoč. Platina rabijo zelo veliko v elektrotehnični industriji in pa zlatarji.

Najbolj dragocena in najbolj redka kovina je radij. 1 gram radija bi prišel na 7 milijard Din. Na celem svetu je vsega radija komaj za eno čajno žličko.

*

Najbogatejše delniške družbe na svetu.

Vsakdo bi pričakoval, da je najbogatejša delniška družba v Ameriki, v svetu dolarjev, a ni res. Severna Amerika je sedež po številu največ bogato založenih delniških družb, a največja glede denarnega premoženja je v Nemčiji. Vse železnice v Nemčiji so v rokah delniške družbe državnih železnic, ki razpolaga s kapitalom 336 milijard Din.

Druga največja delniška družba je v Kanadi, ki ima v posesti vse kanadske železnice, izvzemši one, ki spadajo pod družbe »Canadian Pacific«. Kanadska družba se imenuje »Canadian National Railways« in znaša njen kapital 140 milijard Din.

Za to pride železniška družba Združenih ameriških držav »Pennsylvania Railroad Co« 74.2 milijard Din kapitala.

Vse druge delniške družbe na svetu, ki so posestnice železnic v raznih državah, so znatno manjše od zgorajnjih.

Družba, ki drži v rokah mandžursko železnico, za katero se sedaj pripravljajo Rusi in Kitajci, poseda le 14 milijard Din kapitala.

Za železnico prideta telefon in brzo-

jav. Tozadevno največja delniška družba s 112 milijardami kapitala se zove »American Telephon-Telegraf Co«. Tej družbi pripada 98 odstotkov vseh telefonskih in brzojavnih postaj v Združenih državah.

Na kapitalu 89.6 milijard Din je pozidan ameriški jekleni trust. Ena največjih ameriških delniških družb bi bila Rockefellerjeva »Standard Oil Company«, a je danes razdeljena že na 16 poddružb, ki pa imajo le malo stikov z glavno družbo. Radi razcepljenosti je nemogoče, določiti skupno glavnicu.

Za oljem pridejo v Ameriki avtomobili in elektrika. Na teh dveh poljih največji delniški družbi sta: za izdelovanje avtomobilov »Ameriški Ford« s kapitalom 32.2 milijard Din, za elektriko »General Electric Company« v New Yorku s 14 milijardami kapitala in je v tej stroki največja na celem svetu.

V zgorajnem smo našli le največje delniške družbe. Takih s 14 milijardami kapitala je vse polne še v Ameriki, Angliji, na Francoskem in po Nemčiji.

*

Razstava grozovitosti.

V Berlinu so sedaj otvorili razstavo nekdanjih tujskih legij. (Tujske legije vzdržujejo po največ Francozi in Angleži za varstvo kolonij.) Berlinska razstava ima namen, današnjemu občinstvu naslikati življenje legionarjev in ljudi odvrčati od vstopa v legije. V francoskih tujskih legijah je služilo v zadnjem času največ Nemcev in Slovanov. Na razstavi so razni bivši legionarji ki so pripravljani obiskovalcem razložiti: službo, delo in kazni v tujski legiji, nadalje boleznin in možnost pobege. Predavanja spremljajo skioptične slike.

Danes ne služijo v tujskih legijah le kaznjenci, ampak brezposelnost in nevednost sta potisnili v legije toliko najboljših moških.

Nekaj nezaslišanega so kazni, ki doletijo legionarja za vsako malenkost. Za kazen mora teči v polni opremi in s 40 funti prtljage na hrbtu. Tekanje se vrši po cele dneve, 8 ur po od solnca razbeljenem dvorišču kasarne in to vedno 50 minut neprenehoma z odpočitkom 10 minut. Ako se kateri zgrudi od onemoglosti, ga polljejo z mrzlo vodo in zaprejo v celico, dokler se ne zave in mora zopet v tek.

Najhujše kazni doletijo one legijo-

narje, ki morajo služiti v kazenskih kolonijah. Nekaj navadnega je za te reveže zvezanje v skriviljenem stanju in to traja po več dni. Sključeno zvezanega vržejo na od solnca razbeljeni pesek v puščavi. Ali kaznjenc si mora izkopati v pesek na globočino vedno ožjo luknjo, tako, da je na dnu jedva še prostora za dve stopali. V to luknjo pahnejo obsojenca in mora v njej stati 14 dni do 4 tedne. Ako prestopi grozno kazen, je pozneje itak popolnoma strn na telesu in duši.

Legionarja, ki pobegne, navadno ustrelje, ako ga dobijo. Na usmrtilcev beguncev so razpisane nagrade. Običajno je tudi, da zalotenemu beguncu preganjalec odreže glavo, jo pokaže vojaški oblasti in prejme izplačilo razpisane svote. Ako je legionar odslužil v tujski legiji francoske kolonije 5 let, kakor se je zavezal pri vstopu, dobi za odpustnico: eno obleko, par škornjev in mora takoj zapustiti meje francoske ali angleške države.

Po vojni je zašlo v tujske legije več slovenskih fantov, ki so pripovedovali po povratku grozne doživljaje. Za usodo tujskih legionarjev bi se moralo zavzeti Društvo narodov!

*

NAŠA DRUŠTVA

Mladeniški tabor v Jeruzalemu. V nedeljo, 1. septembra, je velik mladeniški tabor v Jeruzalemu za velikonedeljsko in ljutomersko dekanijo. Začetek ob pol 10. uri. Cerkevni govor bo imel ter slovesno sveto mašo daroval prevz. g. pomožni škof dr. Tomažič. Na mladeniškem zborovanju govori predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec o Katoliški akciji v smislu sv. Očeta. Dr. Janžekovič, kaplan pri Sv. Miklavžu, ima poročilo o točki »Laiško apostolstvo in katoliški mladenič«. Nastopijo kot govorniki tudi mladeniči, ki bodo govorili v imenu stanovskih in prosvetnih mladeniških organizacij.

Fantovski tabor pri Sv. Andražu v Halozah. V nedeljo, 25. avgusta, se vrši že napovedani tabor pri Sv. Andražu v Halozah. Začetek ob 10. uri. Cerkevni govor ima predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec, ki govori tudi na izven-cerkvenem zborovanju. Profesor Vesenjak bo razpravljal o gospodarskem delu mladinskega prosvetnega programa. Nastopili bodo tudi govorniki iz vrst mladine. Mladeniči iz Haloz in z gornjega Dravskega polja, udeležite se svojega shoda

Koroško orlovsko okrožje. Kakor vsako leto, tako tudi letos priredi koroško orlovsko okrožje svojo celodnevno okrožno prireditev, ki se vrši v nedeljo dne 11. avgusta tega leta v Št. Janžu pri Dravogradu. Prireditev bode tudi v zvezi z obletnico velikega deklaracijskega zborovanja, ki se je vršilo v Št. Janžu meseca aprila 1918, kjer so, kakor znano, navalili nemškutarji s kamenjem in gorjačami na slovenske zborovalce. Kakor je soditi po predpripravi, bode prireditev ena izmed najlepših in največjih v tem letu v tukajšnji okolici. Med občinstvom samim je opažati že precej zanimanja za to prireditev, ki je prva te vrste v Št. Janžu. Spored prireditve je naslednji: Ob tričetrt na osem sprejem članov in gostov na postaji, nato skušnja. Ob 10. uri cerkveni govor in slovesna sveta maša. Po maši obhod, in nato obed. Ob dveh slovesne večernice. Ob treh telovadni nastop članov, članic in obojega naraščaja na župnijskem vrtu. Za polovično orlozno je zaproseno. Vabimo vse prijatelje orlovstva posebno v okolišju tukajšnjega okrožja kakor tudi od drugod, da v čim večjem številu posetijo to našo prireditev. Nihče od naših prijateljev ne sme ostati ta dan doma, temveč vsi do zadnjega v Št. Janžu na orlovsko prireditev, pa tudi če bi deževalo. Zakaj prireditev se bo vršila ob vsakem vremenu.

Sv. Jurij od Ščavnici. Ker mi nismo tako pridni, da bi bolj marljivo dopisovali v časopise, bi utegnil kdo meniti, da se pri nas sploh nič novega ne zgodi. Toda tudi pri nas je nekaj novega; če drugega ne, pa novo poslikana cerkev, ki jo bo kmalu dovršil ljutomerski slikar g. Čeh. — V nedeljo 11. avgusta pa bo Bralno društvo imelo v uti g. Pergerja veliko tombolo s številnimi in lepimi dobroti. Glavni dobitek je pohištvo iz trdega lesa (6 kosov) vredno 2000 Din. Pridite si po srečo!

Braslovče. V nedeljo 28. julija je Katoliško prosvetno društvo proslavilo zlatomašniški jubilej sv. Očeta. Po kratkem uvodnem predavanju je govornik pokazal številnemu občinstvu Pija XI., njegovo življenje in delo v skioptičnih slikah. Uprizorila se je lepa dramatska slika s petjem »Sveto leto« v kateri se mladina pokloni sv. Očetu. Priredna slovesnost se je zaključila s papeško himno